

SELECTIONPROBLEMSIGNIFICANTGEOGRAPHICVOCABULARYWHEN LEARNINGA FOREIGN LANGUAGE

The article deals with the nationally marked vocabulary and the methods of teaching it; analyzed are linguistic and communicative features of background language materials in English.

УДК 241.13:62

Л.Г. Вороновська

ВПЛИВ ТЕХНІКИ НА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНО-ДУХОВНИЙ СВІТ ЛЮДИНИ

Академія пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля

У статті з'ясовується місце техніки в системі людського пізнання та духовної діяльності, визначається інтенсивність впливу науково-технічного розвитку на релігійний світогляд, осмислюються провідні характеристики особливостей науково-технічного прогресу в руслі соціально-моральних ціннісних координат.

Вступ

Техніка, втілюючи у собі досягнення науки, сьогодні виступає як основа людського існування, важливий засіб вирішення життєвих проблем. Але вона ж є й силою, що загрожує природному середовищу, духовній сутності людини і навіть самому її існуванню, фізичному буттю. Поняття «техніка» може використовуватися у вузькому і широкому смислах. І, відповідно, може означати конкретні матеріальні артефакти, створювані методами інженерної діяльності, або розповсюджуватися на будь-яку достатньо ефективну методологічну діяльність. Головною її якістю, на наш погляд, є штучність, вона виникає завжди в результаті свідомої діяльності людини. Необхідна умова існування техніки – осягнення законів природи. Кожен створений технічний об'єкт має відповідати критерію раціональності. Важливою особливістю техніки є її інструментальний характер. Вона виникає як відповідь на задачу типу «мета-засіб» у ситуації, коли засобів, що є у розпорядженні недостатньо. Техніка стикається зі світом у процесі практичної діяльності людей. Будучи частиною природи, свідомо перетвореною людиною, вона належить одночасно і культурі, і природному світові.

Аналіз досліджень і публікацій

Релігійна свідомість – це специфічна форма суспільної свідомості, що має утопічний характер, тобто в ньому уявлюваний, бажаний або належний стан речей стає домінуючою формою переживання, спостереження й дії [1, с. 64].

Як стверджує Д. Маркович [3, с. 245–249], релігія як форма суспільної свідомості відбиває залежність людини від природних та суспільних сил, а також спробу перебороти цю залежність у сфері суб'єктивних поглядів. Вона виникає як наслідок неясних уявлень первісних людей про їхню власну природу й про зовнішню природу – ту, що їх оточувала.

Кризу євроцентристської цивілізації, що спирається на іудейсько-християнську традицію, та принципу європоцентризму Л. Филипович справедливо вважає «логічним продовженням кризи раціоналізму, як характерної ознаки західної культури та ментальності європейця».

Вважається, що ця криза досягла орієнтаційних вимірів, коли втрачаються глобальні орієнтири, розуміння того, що, власне, відбувається і куди треба йти. Однією з відповідей на цю глобальну загрозу, яку визначає В. Єленський, є спроба повернення до сталих архетипів. Саме «релігія, – на його думку, – уособлює щось загальнопритаманне людству, є компендіумом саме історичного минулого» [6, с. 72].

Релігія – феномен доволі консервативний. Традиції в ньому відіграють досить вагоме значення. Проте, якщо релігія залишається незмінною, коли життя суспільства і сама людина, їх досвід стають іншими, то відбувається відчуженість релігії від того, чим живе людина, від її реальних інтересів та заброн. Відтак, у релігії мають відбуватися певні компромісні зміни корективи в доктринах, формах організації, методах діяльності тощо.

Американський соціолог П. Бергер пов'язує причини секуляризації передусім з індустріалізацією суспільства, яка втілила в життя процес урбанізації і привела до зростання рівня соціальної мобільності населення, до створення нових соціальних груп, відокремлення релігійних груп від решти їх, до зміни умов соціалізації індивіда. Сучасна людина звільняється від тягаря традицій, вимогою часу стає така її діяльність, яка ґрунтується на вільному виборі. Для релігії відтак з'являється новий шанс, адже на базі релігійного досвіду людина з багатьох релігійних традицій і культів надає перевагу тому, що стає для неї справою власного вибору й переконання. Занепад релігії, яка ґрунтується на традиції й авторитеті, може компенсуватися звертанням людини до релігійного досвіду як досвіду «внутрішньої волі» [7, с. 81].

Як зазначає Т. Лукман, при занепаді «церковно-орієнтованої релігії» позацерковна релігійність може зберігатися і навіть зростати [8, с. 285]. Учений дійшов висновку, що під дією соціальних змін, які відбуваються в суспільстві, змінюються лише структурні елементи релігійної свідомості. У сучасному секуляризованому суспільстві людина створює свою власну, «приватну» релігію, модернізуючи традиційне християнство, синкретично поєднуючи його з іншими релігійними традиціями.

Постановка завдання

З'ясувати місце техніки в системі людського пізнання та духовної діяльності, визначити інтенсивність впливу науково-технічного розвитку на релігійний світогляд, осмислити провідні характеристики особливостей науково-технічного прогресу в руслі соціально-моральних ціннісних координат.

Ціннісні пріоритети розвитку техніки

Технічний прогрес, розширюючи можливості людини, неминуче спричинить культурні і соціальні зміни. Техніка змінює характер міжособистісних стосунків. Вона перестає бути засобом досягнення людських цілей, переростаючи у дещо непередбачуване і самодостатнє. Найбільш тяжкі наслідки у соціальному, психологічному і моральному планах має військова техніка, її випробовування і тим більше застосу-

вання. Ставлення людини до природи стає побічним, опосередкованим через розрахунки і апаратуру.

Істотна особливість технічного прогресу полягає в тому, що в основі вибору зі значної кількості можливих технічних рішень лежать ціннісні уявлення. Саме проєкція наших цінностей на техніку формує ціннісні пріоритети її розвитку. Важливо навчитися управляти темпами і тенденціями технічного розвитку. Щодо цього неможна орієнтуватися на цінності такого розвитку самого по собі, вони обов'язково мають бути доповнені, а іноді і замінені гуманістичними. Соціальні, екологічні, естетичні, етичні цінності мають переважати над техніко-економічними або, принаймні, бути рівноправними.

Техніці має бути визначена чітко службова роль. Якщо це не відбудеться, вона почне працювати не на людину, а на саму себе. Вчений має відчувати відповідальність за кожну власну дію. Сила має бути відповідальною. Безвідповідальна сила ризикує стати руйнівною. Необхідно розширити концепцію відповідальності, а саме перейти від відповідальності винного до попереджувальної, від направленої в минуле за результат діяльності до направленої у майбутнє відповідальності людини-хранителя.

Технічні нововведення мають породжувати не острах, а скоріше надію на краще життя і благополуччя, які вивільнять час для пізнання нових сторін життя і розвитку культури, а також більш глибокого проникнення у таємниці стосунків людини і природи. Це відбудеться у тому випадку, коли буде усвідомлений пріоритет духовних цінностей.

Основними цінностями техногенної цивілізації є наукова раціональність і діяльно-активне ставлення людини до природи, яка розуміється як невичерпні поклади ресурсів. У сучасних умовах цінності техногенної цивілізації усе більше і більше підлягають сумніву. У зв'язку із цим надзвичайно важливо досліджувати, що може сьогодні виступати показником моральної досконалості суспільства.

Ідея прогресу зародилася ще в античності, однак сформувалася вона тільки до початку XVIII ст. У трактовці прогресу можна виділити два напрямки: один – сциєнтистський, констатуючий, описовий і другий – аксіологічний, ціннісний.

Прогрес в області економіки, науки, техніки і прогрес у сфері культури й освіти тісно пов'язаний, але не ідентичний. Усе це – підпроцеси, з яких складається картина загального соціально-історичного прогресу. Взаємозв'язок цих форм прогресу можна визначити на основі аналізу фундаментальних людських цінностей.

Виділяють різноманітні типи критеріїв: моральні, ідеологічні, загальнофілософські. Природно, що будь-який критерій має власні недоліки, перевага його над іншими дає не тільки плюси, але й мінуси, тому невідворотним є вибір між прибутками і втратами. Із ряду альтернатив слід вибрати найбільш вдалий. Важливо також уміти переходити від одного аспекту до іншого і точно визначати кордони кожного. Тим не менше, є можливість виділити інтегральний показник моральної досконалості суспільства.

В епоху техногенної цивілізації, на нашу думку, в якості інтегрального критерію, можна висунути рівень гуманізації суспільства. Міру свободи, яку сус-

пільство у стані надати індивіду. Свобода є принциповою умовою самореалізації і самоіснування людини. Вона є можливістю творчого самовтілення, реалізації будь-якого замислу у побуті, у сфері художній, економічній, інженерній і будь-якій іншій соціально-значимій діяльності.

Як відомо, науково-технічний розвиток прискорив процес урбанізації сучасного людства. В соціально-моральному аспекті цей процес призводить до негативних змін у засобах ціннісно-імперативного регулювання поведінки людей. Традиційні засоби соціально-морального контролю, який здійснюється по відношенню до особистості з боку її найближчого оточення, стають малоефективними, а здатність і вміння людей, особливо молодих, здійснювати постійний й дієвий моральний самоконтроль залишається на низькому рівні.

Стимульована НТР інтенсифікація виробництва, а разом з тим і всього суспільного життя привчає людину до раціоналізму, веде до зростання значущості в її орієнтаціях щодо наукових істин, одночасно загострюючи в ній жагучу потребу моральності й краси. Підвищення ступеня технологічності, впорядкування, раціоналізації й організації повсякденної діяльності людини у сфері праці, побуту, дозволяє без сумніву позитивним наслідком застосування науково-технічних досягнень у житті сучасного суспільства. Проте ця тенденція має й свою негативну сторону: надмірна раціональність, заорганізованість повсякденних дій призводить до стандартизації мислення й діяльності. Це робить людину менш захищеною у відношенні до зовнішніх впливів модних стереотипів, знижує ступінь її самостійності й індивідуальної свободи щодо ціннісних орієнтацій, життєвих планів та способів поведінки.

Надзвичайно швидкий розвиток засобів масової інформації й зв'язку призвів до різкого зростання можливості швидкого, комфортного й вибіркового отримання самої різноманітної інформації. Як наслідок – у багатьох випадках до її поверхневого засвоєння, ефекту напізнання, який протидіє поглибленому засвоєнню знання, творчому розвитку особистості, що неможливо без напруженого застосування усіх ресурсів раціональної, емоційної, вольової сфер. Нова соціокультурна реальність формує нові синкретичні ментальні структури, в яких поєднуються елементи різних форм і типів свідомості. Твориться нова соціальна і духовна реальність. Така, що сприяє плюралістичному співіснуванню релігійних систем, звернення до язичницьких поглядів, які раніше перебували у децю замкненому стані, зумовленому «за-критістю» різних культурних регіонів.

Усвідомлення подібності життєвих пріоритетів у різних релігійних системах найбільшою мірою посилюється в умовах розширення світового інформаційного простору, що поступово виводить релігійну свідомість за межі певної конфесії, робить її універсальною, синкретичною. Для задоволення власних потреб сучасний віруючий – практичний, раціоналізований, інтелектуалізований – трансформує існуючі релігійні системи або ж творить свої власні.

Вплив секуляризаційних процесів на рівень інституалізованої релігійної свідомості

Самою сутністю своєю НТП ставить проблему людини на Землі, проблему сенсу й сутності її життя, її місця в світі, шляхів, можливостей і розумних кордонів застосування її зростаючої технічної могутності для перетворення світу на краще. Тим самим НТП торкається глибинних проблем світогляду, впливає на різні світоглядні системи, в тому числі й ті, які склались і розвиваються під визначальним впливом релігії.

Суперечливість НТП зумовлює й суперечливість його впливу на світогляд наших сучасників. Пануючою тенденцією такого впливу стає секуляризація, як поступове звільнення від впливу релігії і церкви суспільного і особистого життя. Руйнівний вплив цієї тенденції щодо релігійної віри визнається як послідовниками атеїстично-секулярного світогляду, так і віруючими всіх християнських конфесій. Саме з цим в основному пов'язаний поступовий занепад релігії. Історія свідчить про те, що з інтенсивним розвитком науково-технічного комплексу й утвердженням на його основі нової парадигми раціональності безпосередньо пов'язане збільшення секуляризації сучасного суспільства. Фактично науково-технічний прогрес обернено пропорційно співвідноситься з падінням впливу традиційних релігійних напрямків на суспільне життя; в наших умовах це, перш за все, стосується християнства. Чим далі йде розвиток науки й техніки, тим більше релігія відходить у сферу особистого життя, стає тільки власною справою, втрачаючи реальні можливості впливу на головні процеси суспільного розвитку.

Секуляризується також і побутовий устрій життя: спостерігається зниження особистого рівня релігійної активності. Все більше віруючих під впливом секуляризаційних тенденцій суспільного розвитку, хоч і не поривають своїх зв'язків із релігією, але перестають бути глибоко віруючими. Релігія втрачає роль морального імперативу повсякденної життєдіяльності своїх вірних, адже сьогодні спостерігається підміна орієнтацій на моральні цінності орієнтаціями на матеріальні. Все більшого розповсюдження серед віруючих набуває далеко від релігійних моральних настанов релятивістська індивідуалістична етика. Все більше людей не дотримується встановлених церквою норм регулювання особистого життя (заборони абортів, шлюбів з іновірцями, розлучень тощо). Розповсюджується дотримання не етики, а етикету релігії через необхідність віддання данини традиції, громадській думці й відсутність альтернативних етикетних норм.

Глибока системна криза, яку сьогодні переживає релігія, суттєво відрізняється від тих кризових ситуацій, у яких вона опинялася раніше. Якщо до сьогоднішніх кризових ситуацій в історії християнства стосувалися лише деяких регіонів і не охоплювали весь світ, то в епоху глобалізації, яка обумовлена розгортанням НТР, цей процес набув універсального характеру. Не дивно, що він викликає закономірну тривогу релігійних авторитетів усього світу, змушують їх докладати зусилля, щоб запобігти подальшому розвитку секуляризації і зберегти колишній вплив церкви.

Християнство сьогодні стоїть перед альтернативою пошуків шляхів і форм оновлення й збереження

власної ідентичності. Починаючи з 50-х рр. ХХ ст. не стихає своєрідний «модернізаційний вибух» у всіх значних релігійних напрямках. Цей вибух породжений тим, що ізольована довгий час від соціально-економічних, науково-технічних змін релігія не змогла подолати різке падіння релігійності навіть там, де церква до недавнього часу займала домінуючі світоглядні позиції. Тому сучасні теологічні напрямки намагаються надати динамізму, удосконалити структуру й проповідницьку діяльність церкви заради того, щоб привести церковне життя у відповідність із тенденціями науково-технічного розвитку сучасного суспільства. Щоб не зникнути у сучасному світі, християнство, за думкою його adeptів, має стати важливим для світу, втілившись у соціальних і культурних процесах сучасності, тобто реалізувати значення культурних цінностей, які виходять із визнання іманентності й автентичності історичного процесу. Тому сьогодні і протестантизм, і католицизм, і православ'я намагаються усіма засобами здійснити «аккультурацію християнства». В цьому широкому модерністському контексті значне місце займає перегляд традиційно-християнського вчення про науково-технічну діяльність у теології сучасних християнських конфесій, спроби узгодити сучасну наукову картину світу з біблійною.

На думку ряду іноземних і вітчизняних дослідників, секуляризацію не слід розглядати як «смерть релігії»; скоріше вона є процесом суттєвої адаптивної модифікації релігії під впливом тенденцій розвитку сучасної цивілізації. Якщо найбільш очевидною секуляризація постає на суспільному рівні, то на рівні індивідуальному її поступ не є таким самоочевидним. Навпаки, зменшення впливу релігії в публічній сфері призводить до підвищення рівня її приватизації. Приватизація релігії полягає в тому, що особистість поза інституціями, спільнотами і структурами звертається до релігії у пошуках останніх істин. Тут ідеться про відмінність особистісної релігійності окремої людини від інституційного церковного взірця. З іншого боку не слід переоцінювати цю тенденцію, адже в останній чверті ХХ ст. мали місце значні процеси відновлення соціальної ролі релігії. Цілоком можливо те, що видається нам секуляризацією масової свідомості, є лише релігійною переорієнтацією, або тим, що в американській соціології отримало назву «нової реформації».

Всупереч відчутним секуляризаційним тенденціям в історії людства, релігія відіграла й до сьогодні продовжує відігравати помітну роль. Факт значного впливу релігійного феномену на історичний розвиток людства залишається незаперечним. Оскільки і в сучасному світі релігія має вагоме значення, то ані політичні чи економічні, ані духовні чи культурологічні проблеми не можливо вирішити позитивно й цивілізовано без її участі. Сучасна європейська, вже секуляризована культура народилася й розвинулася в лоні церкви або в полеміці з нею і тому зрозуміти її адекватно, ігноруючи релігійний чинник, неможливо.

Говорячи про вплив сучасної релігійної ситуації на суспільну свідомість, слід зважити на те, що за рівнем довіри до неї населення України церква займає друге місце після сім'ї, значно випереджаючи

усі інші державні й громадські інституції, хоча Україна разом з іншими країнами світу також залучена до глобального процесу секуляризації. Авторитет церкви зміцнюється не лише вірою в її сакральну сутність і «спасительну» функцію, а й усвідомленням того, що ця інституція лише на нашій території існує вже більше тисячі років і репрезентує глибоко вкорінену в нашій культурі традицію. Як відомо, квазірелігійний експеримент із винищення в ній традиційної релігійності за радянського періоду зазнав краху. За думкою вітчизняного дослідника В. Єленського, провал цього експерименту і неухильне відродження християнської церкви також і в інших країнах з «соціалістичним» минулим дає підставу розглядати релігію як першофеномен, що вкорінений у самій людській природі, що свідчить про досить міцні позиції релігії в наш час.

Таким чином, в наш час науково-технічний прогрес є фундаментальним фактором, який повністю конститує не лише зовнішньо-матеріальний образ сучасної цивілізації, але й істотно визначає світогляд сучасного суспільства. Саме з розвитком науки і техніки значною мірою пов'язаний прогрес сучасної цивілізації. Революційні зміни в науці й техніці призвели до науково-технічної революції, яка має глобальний характер і постійно посилює свій вплив на усі сфери життя людства.

Під дією НТП сукупність цінностей, колись даних суспільству християнством, позбавляється свого цивілізаційно-творчого значення. Під впливом секуляризації невпинно девальвується й руйнується християнський світогляд й спосіб життя. Християнство не надихає вже сучасну культуру, економіку, політику, переважно обмежившись приватною сферою життя людини. Це змушує християнську церкву модернізувати своє традиційне вчення й способи практичної діяльності по відношенню до всього комплексу суспільно-актуальних проблем і, перш за все, – до розгортання НТП. Проте, попри усі антирелігійні тенденції, християнство і релігія загалом нині займають значне місце в житті сучасного суспільства і України, зокрема, про що переконливо свідчать останні соціологічні дані. Таке становище є сприятливою передумовою для активної антисекуляризаційної діяльності, яку сьогодні розгорнули представники релігійного світогляду.

Висновки

Розвиток науки й техніки зумовив і прискорив процеси урбанізації, модернізації, раціоналізації суспільства, що вплинуло на руйнацію тісних міжособистісних стосунків, насамперед, сімейних, сприяло розвитку наявних ще в недавньому минулому зв'язків поколінь, усамітненню особи.

Внаслідок світової НТР, розвитку світового процесу формування єдиних інфраструктурних систем

та мереж, потужного прогресу в створенні єдиного механізму функціонування фінансового капіталу, широкого застосування безлюдних технологій, світ змінюється, руйнуючи звичне й усталене. Можна говорити про те, що темпи соціодинаміки є непосильними для багатьох людей і перевищують їх адаптивні можливості. Відтак розвиток науково-технічного прогресу, який породив у людині втому від раціональності й утилітаризму, привів не лише до підвищеної уваги людства до ідей і цінностей різних традиційних світових релігій, а й вплинув на їхню трансформацію і модернізацію як у межах самих традицій, так і породжуючи їх продовження в неорелігійних феноменах.

Розвиток науки у сучасних умовах характеризується тим, що усе частіше ставляться запитання про мету її розвитку, про ціннісні орієнтації. До недавнього часу науковий і ціннісний підходи до вивчення дійсності розвивалися ізольовано одне від одного, зараз важко назвати проблему, яка не була би пов'язана із необхідністю оцінити характер використання отриманих результатів, виявити ближні і віддалені наслідки їх застосування. Нагальне веління часу – обдумане і усвідомлене включення соціально-моральної гуманістичної ціннісної координати у наукову діяльність, що передбачає співвіднесеність із інтересами людини, оцінку із точки зору цих інтересів можливих результатів практичного застосування отриманих знань, наявність розвинутого почуття відповідальності перед суспільством. Пошук істини має бути задля блага людини, має бути осмисленим. І якщо ці умови враховані, він ніколи не приведе вченого до протиборства моралі й істини, до втрати моральних переконань особистості. Епоха технології несе із собою зміни, однак етичні принципи будуть і надалі здійснювати потужний вплив, що формує поведінку людини.

Список літератури

1. Борунков Ю. Ф. Структура религиозного сознания / Ю. Ф. Борунков // М.: Мысль, 1971. – 176 с.
2. Гегель Г. Избранные труды / Георг Вильгельм Фридрих Гегель // М.: Мысль, 1989. – 421 с.
3. Маркович Д. Общая социология : [пер. с серб.-хорв.] / Д. Маркович // Ростов-на-Дону : Изд-во Ростов. ун-та, 1993. – 432 с.
4. Див. : там само.
5. Смелзер Н. Социология : [пер. с англ.] / Н. Смелзер // М.: Феникс, 1994. – 687 с.
6. Єленський В. Релігійна свобода: українська реальність та світовий досвід. Релігійна свобода і права людини: правничі аспекти у 2 т. / В. Єленський // Львів : Свічадо, 2000. – Т. 2. – 375 с.
7. Berger P. The Sacred Canopy. Elements of Sociological Theory of Religion / P. Berger // N.Y., 1967. – 567 p.
8. Luckmann T. Invisible Religion / T. Luckmann // N.Y., 1967. – 269 p.

Л.Г. Вороновская

ВЛИЯНИЕ ТЕХНИКИ НА ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНО-ДУХОВНЫЙ МИР ЧЕЛОВЕКА.

В статье определяется место техники в системе человеческого познания и духовной деятельности, обозначается интенсивность влияния научно-технического развития на религиозное мировосприятие, обдумываются ведущие характеристики особенностей научно-технического прогресса в русле социально-моральных ценностных координат.

L. Voronovska

INFLUENCE OF ENGINERY ON INTELLECTUAL AND SPIRITUAL WORLD OF INDIVIDUAL

Place of enginery in the system of human perception and spiritual activity is defined in the article, intensity of influence of scientific and technical development on the religious ideology is determined, main characteristics of peculiarities of scientific and technical progress in terms of social and moral value coordinate are thought over.

УДК 130.2:004.738.5(045)

С. М. Іщук

ПОНЯТТЯ КУЛЬТУРИ ІНТЕРНЕТУ В СИСТЕМІ СПОРІДНЕНИХ ПОНЯТЬ

Гуманітарний інститут Національного авіаційного університету

Уточнюється зміст поняття «культура Інтернету» через його кореляцію зі змістом понять «культура інформаційного суспільства», «інформаційна культура», «медіакультура», «Інтернет-культура».

Вступ

Світова мережа Інтернет, створюючи особливу комунікативну ситуацію, виступає революційним фактором розвитку сучасного суспільства. Явища її інтеграції в культурне середовище набули такого масштабу, що сьогодні вже можна говорити про виникнення й розвиток культури Інтернету. Остання, як один із найупливовіших феноменів сучасності, найпомітніше виявляється через інформатизаційну місію та проникнення Інтернет-комунікацій у різні сфери життєдіяльності суспільства. Ці процеси породили певний, динамічний та неусталений тип культури, який формується на перетині багатьох напрямів людського існування, відтак потребує окреслення власних меж.

Аналіз досліджень та публікацій

Докорінні культурні зміни, пов'язані з комп'ютерною революцією та поширенням мережі Інтернет, актуалізували дослідження цих процесів у працях М. Маклюєна [5], М. Кастельса [3] тощо. Здобутком М. Кастельса стало вивчення культурних і соціальних трансформацій, спричинених зміною комунікативної парадигми. Зміст його концепції полягає в тому, що в ній новітні комунікативні технології виступають не інструментом, а сутністю сучасного суспільства, яке за своєю природою є мережевим. Інтернет є рушійною силою цих процесів, адже «спроможний поставляти «інформаційну енергію» для будь-яких сфер людської діяльності. Інтернет виконує роль технологічного базису для організації різновиду інформаційної ери – Мережі» [2, с. 12]. Мережа як культурне явище не змінює основних потреб людини, а створює новий формат сучасної культури – «культуру реальної віртуальності» (термін М. Кастельса). Згідно з М. Кастельсом, г'єнеза цієї культури вкорінена в спроможності масмедіа, включаючи комп'ютерні мультимедійні технології, утворювати підґрунтя для глибинного занурення людини в уявні, віртуальні світи.

Оригінальна, хоча й дещо мозаїчна, теорія медіакультури належить М. Маклюєну. Сутність цієї теорії полягає в проголошенні масмедіа базовою сферою людського існування, детермінантом людської цивілізації. Його робота «Галактика Гуттенберга» присвячена етапам її становлення в зв'язку з типом писемності: від рукопису до сучасної медійної культури. М. Маклюєн вважає, що сучасна культура є плодом цивілізації друкованого слова. Друковане слово: по-перше, організувало за власною подобою новоєвропейську науку; по-друге, редукувало за своїм зразком літературу й мистецтво; по-третє, стало парадигмою сучасної дисгармонійної ринкової

економіки; по-четверте, детермінувало й сегментувало суспільне й політичне життя. Насамкінець, у цій роботі М. Маклюєн підкреслює, що візуальний характер книгодрукування спотворив, механізував сприйняття життя й породив розкол між серцем та розумом [5, с. 251]. Тобто, з книгодрукуванням пов'язані всі суттєві якості та риси європейської культури: від стилю мислення до господарювання. Водночас письмо і книга, завдяки властивостям накопичуватися й архівуватися, заклали ґрунт для сучасної медіарельності. Як пише М. Маклюєн, «у двадцятому столітті відбувається зустріч алфавітного та електронного ліків культури, й друковане слово починає служити гальмом у пробудженні Африки всередині нас» [5, с. 36]. Медіарельність відміння принцип механіки, поновлюючи цілісність світосприйняття. Отже, за допомогою мультимедійного аудіовізуального ряду заперечується влада холодного, байдужого візуального типу культури.

Постановка завдання

Метою статті є аналіз уточнення змісту та обсягу поняття «культура Інтернету».

Основна частина

Сучасна наукова думка не виробила єдиного підходу до того, що ж вважати культурою Інтернету. Відомо, що слово «культура» походить від латинського *cultura*, що означає «обробіток, догляд, освіта, виховання». В широкому розумінні під культурою розуміють усе, що створено людською працею, включаючи матеріальні та духовні досягнення людства. Це можуть бути досягнення людства в сферах науки, мистецтва, освіти, накопичені знання (духовна культура), а також сукупність знарядь праці, засобів виробництва, продуктів виробництва (матеріальна культура).

Під Інтернетом у найбільш загальному сенсі цього слова розуміють «всесвітню інформаційну систему чи об'єднання мереж, безперервно зв'язаних між собою так, що будь-який комп'ютер у Мережі може миттєво зв'язатися з будь-яким іншим» [7, с. 240]. Послугуючись методом ключових слів Г. Вежбицької, зауважимо, що етимологічно та морфологічно слово «Інтернет» (Internet) є показовим для розуміння ядерних цінностей культури Інтернету, адже складається з двох англійських слів: *inter* – між, та *net* – мережа, павутина. У такий спосіб у цьому слові відображене основне призначення Мережі – бути всесвітньою інформаційною системою та зв'язуючою ланкою для всеохопної, глобальної комунікації.